List 9. Tečaj LV.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 26. februvarija 1897.

Politiški oddelek.

Volilcem v premislek.

Le še par tednov nas loči še od volitev. Zato je že treba, da se volilci že sedaj dobro premislite, koga bodete volili. Od dobrih poslancev je odvisno, kako se bode vladalo v Avstriji bodočih šest let. Zato je pa treba, da volilci izveste od kandidatov natančno, kakšno stališče mislijo zavzeti v raznih vprašanjih.

Pred vsem mora biti kandidat naroden. Biti mora mož, ki ni morda svoje narodnosti iznašel še le pred volitvami, ampak ki se tudi poprej nikdar ni sramoval pokazati svojega narodnega prepričanja in biti član raznih narodnih društev. Imamo namreč več mož, ki so še nedavno kaj postrani gledali narodnost, a so še le zadnji čas narodni postali, ko so spoznali, da bi to utegnilo morda biti dobro sredstvo za volilno agitacijo. Od vsacega poslanca naj se zahteva, da bode pristopil jugoslovanskemu klubu. Volilci naj od svojih kandidatov zahtevajo v tem oziru točne izjave in se ne smejo zadovoljiti s kakim polovičarskim odgovorom, morda v obliki, kakeršno ima v tem oziru sklenena resolucija zaupnih mož katoliške stranke. Od kandidata pa je zahtevati, da se bode ravnal tudi po sklepih klubovih, kajti Jugoslovani bodo le tedaj kaj veljali na Dunaju, ako bodo v vseh važnejših vprašanjih složno postopali. Če je složen, si mali klub pridobi veljavo in ugled, ako pa vsak klubov član hodi svojo pot, pa tudi velik klub nobenega ugleda ne more imeti.

Sedaj je posebno važno, da so slovenski poslanci zvesti narodnjaki, kajti v bodočem državnem zboru utegnejo priti na dnevni red vprašanja, ki se bodo dotikala narodnih in državnopravnih razmer v naši državi. Tako ni izključeno, da pride na dnevni red češko vprašanje. Ta stvar je pa za nas jako zanimiva, kajti utegne biti kaj v tesni zvezi z našim slovenskim jezikovnim vprašanjem. Gledati bode nam pri tem, da si zagotovimo tudi našemu narodu potrebno jamstvo za njegov napredek in razvoj, kajti če sedaj zamudimo, bode zamudo težko popraviti.

Nadalje je pa treba, da je kandidat nezavisen. Voliti ne smeme nikogar, ki mora morda še le dovoljenja prositi, če sme kandidovati. Po našem mnenju že smisel parlamentarizma zahteva, da se nikdo na noben način ne ovira v kandidaturi. V volilnih stvareh naj imajo govoriti samo volilci. Vsak drug pritisk je neumesten, kriviten in škodljiv zdravemu razvoju parlamentarizma. Volilci, pa tudi pomislite, da poslanec, ki popolnoma svobodno kandidovati ne sme, pa tudi pozneje svobodno postopati ne bode mogel. V važnih vprašanjih bode moral glasovati, kakor se mu bode ukazalo.

Nadalje pa bodi poslanec izveden mož. Tu ne rečemo, da je moral dovršiti visoke šole, ampak imeti mora potrebno politično in gospodarsko izobraženost, naj si jo je pridobil kakor koli. Večkrat tudi kdo, ki ni dosti študiral, ima več sposobnosti za javno delovanje, kakor drugi, ki si je morda pridobil doktorsko diplomo, a se pozneje za javne stvari ni dosti brigal. Izberimo si za poslance torej može, ki so že poprej javno delovali, o katerih vemo, da imajo potrebne politične sposobnosti.

Potreba je pa tudi, da kandidat pozna povse potrebe svojih volilcev vseh stanov, ker le tak mož jih bode mogel zares zastopati. Treba je pa, da jih spozna iz praktičnega življenja, ne pa le iz kakih poročil. Možje, ki ne poznajo ljudskih potreb, ne morejo biti dobri ljudski zastopniki. Za poslanca ni dosti, da je morda prečital nekaj knjig o narodnogospodarskih in socijalnih preosnovah, posebno ker se nasveti v tacih knjigah pač večkrat lepo dajo čitati, a v praktičnem življenju se pa ne dajo uresničiti, ker se pisatelj knjige ni dovolj oziral na dejanske razmere. Večkrat so pa nasveti dobri, a so primerni za druge dežele in druge razmere, nego so pri nas. Tu naj omenimo, da je znani krščanski socijalist dr. Scheicher dokazoval v svojem listu, da je jedina rešitev socijalnega vprašanja v tem, da se odpravi jemanje obresti. Dokazoval je, da to zahteva tudi katoliška cerkev.

Kdor pozna sedanje razmere, ta ve, da je ta misel povse neizvedljiva. Brez obresti bi nikdo ne posojeval. Zato se tudi katoliški shod v Solnogradu se izrekel proti njej, ko jo je nekdo sprožil. To se je nam zdelo potrebno omeniti, da ljudje spoznajo, da tisti učeni socijalisti, ki življenja v dejanju ne poznajo, ne bodo ljudstva osrečili.

Narodna stranka bode si prizadevala, da si za kandidate izbere može, ki imajo vse potrebne sposobnosti za poslance in torej na srce polagamo svojim čitateljem, da zanje delujejo, da bodo voljeni v blaginjo in čast narodovo.

Politični pregled.

Volitve. — Na Češkem so v peti kuriji v nemškem delu dežele socijalisti dosegli velike uspehe. Tako je samo v Toplicah voljenih 84 volilnih mož. Pa ne le v mestih, temveč tudi na kmetih so po Češkem socijalisti dosegli mnogo uspeha. V češkem delu dežele imajo socijalisti nekaj manje zaslombe, a tudi tukaj napreduje socijalizem in se socijalisti posebno odlikujejo z razganjanjem mladočeških shodov. — Na Dunaju tudi socijalizem močno napreduje. V peti kuriji bodo najbrž skoro povsod zmagali socijalisti. Krščanski socijalisti se ne morejo ponašati, da imajo narod za seboj, temveč le nekatere sloje. Pri delavcih zgubili so zaupanje, od kar je očitno, da ne mislijo držati, kar so obetali. — Na Štajerskem so v Celju, Knittelfeldu, Trbovljah, Teharjih in Mürzuschlagu zmagali socijalni demokratje. Na južnem Štajerskem podpirajo v peti kuriji Nemci socijaliste. Mej Slovenci v peti kuriji ni složnosti. Nekaterim ljudem, kateri hočejo za vsako ceno prepir, ni po volji kandidatura g. Hribarja. Izpodtikajo se celo nad tem, da je Kranjec. Po shodih navajajo vse mogoče malenkosti, ki jih je morda zagrešil v svojem listu. Delujejo po receptu, kakor se je bila v svojem času začela gonja proti gosp. Svetcu na Kranjskem. Porabili so se tedaj vsi mogoči sofizmi, da bi dokazali, da je to slovenski veteranliberalec v najslabšem pomenu besede. Sedaj so iztuhtali, da bi Hribarja s tem zrinili, da naj se odpovesta oba nasprotna kandidata, in se postavi nov. To je pa povse nesnovano. O dveh kandidatih govora biti ne more, ker je shod zaupnih mož bil postavil vendar le jednega kandidata. Čičkar od tistega časa pri nikomur, komur je za slogo in disciplino, ne pride v poštev. Kakor se sliši, se sedaj hoče vriniti neki odvetniški koncipijent, ki potreb delujočega prebivalstva ne pozna. — V Istri se volitve volilnih mož ugodno vrše za Slovane, in je upati, da v peti kuriji zmaga dr. Laginja. — Na Koroškem ni dosti upanja, da bi Slovenci zmagali s kakim svojim kandidatom. V nemških krajih so pa konservativci še na slabšem, kakor so bili ob zadnjih deželnozborskih volitvah. Razmere stoje najbolje za narodne Nemce.

Volilna reforma na Moravskem. — Moravskega deželnega zbora večina se še vedno brani razširiti volilno pravico, ker ve, da potem pridejo Nemci v manjšino. Po moravskih mestih volijo v deželni zbor še vedno samo tisti, ki plačujejo vsaj po 10 gld. davka, v Brnu zahteva se pa za volilno pravico celo 20 gld. davka. Le pri takem volilnem redu se da ohraniti nemška večina.

Odlikovanja. — Cesar je podelil bivšemu predsedniku zbornce poslancev briljante k viteškemu križu Leopoldovega reda podpredsednikom Kathreinu in Abrahamoviču pa komanderski križ Leop. reda. Načelniku pisarne zbornici poslancev Halbanu je podelil naslov in značaj sekcijskega načelnika.

Kreta. — Položaj na Kreti postaja vedno bolj zamotan. Grška ne odjenja, velesile pa ne puste da bi si ta prisvojila otok. Sedaj vladujočih razmer na Kreti je kriva edina Turčija. Mesto da bi bila ondi izvela reforme, je nahujskala mohamedance, da naj napadejo kristjani, češ s tem se zavleče izvedba reform, ki more biti le v škodo sultanovi blagajnici. Velesil se pa Turčija itak nič ne boji, ker ve, da vsled nejedinosti mej seboj ne bodo odločno nastopile proti nji. Kakor niso velesile nič prikrajšale Turčije zarad klanja Armencev v Carigradu, tako ji tudi ne bodo nič posebnega storile zaradi krvavih pobojev na Kreti. Posebno slaba stran krečanskega vprašanja je ravno ta, da velevlasti iz strahu druga pred drugo ne posežejo resno vmes. Grška kot mala državica uvidevša grozno stanje, v kateri se nahajajo njeni rodni brati na Kreti je sklenila se podati za te boj. Narod grški je to zahteval in kralj se je vdal zahtevi. Kralj Jurij je sporočil raznim vladarjem, da mu ni mogoče ustavljati se narodovi volji, ki tirja zjedinjenje Krete z Grško. Ko bi žalil ta domovinski čut bi moral s svojo družino za vselej zapustiti Grško in prestol. Pripravljal se je že upor, če bi se kralj ne bil udal. Grška vojska je že prišla do resnih bitk z Turki. Na čelu grške vojske sta princa Jurij in Nikolaj ter kraljev pobočnik Vassos, kateri je dobil povelje od vojnega ministra, naj v ime kralja Jurija zasede otok, prežene Turke iz njihovih utrdb in proglasi Kreto za del grškega kraljestva. Velesile imajo svoje ladije zasidrane v vseh važnih krečanskih postajankah. Le to je žalostno, da vsled nesporazumljenje nevedo prav kaj jim je storiti. Za enkrat so se dogovorile da bodo branile Grški zasedanje Krete. Grška se za velesile dosti ne meni, računajoča na njih nejedinost. V vsem se ne moti, kajti znano je že, da Anglija nekam simpatizuje v Grško. Sploh pa simpatizuje malone ves svet z Grško, ki hoče oteti Krečane. Po Italiji in Franciji se vrže velikanske demonstracije v prilog postopanju Grške. To občno mnenje morajo velesile tudi kolikor toliko vpoštevati. Grška sama pravi, da hoče le na Kreti red napraviti in ne kaliti svetovnega miru. In to naj se ji pusti.

Turčija. — Ti nesrečni Turčiji se čedalje slabeje godi na vseh koncih. Dasi so ji velesile veliko preveč naklonjene, mej tem ko bi nasprotno imele prav kratek obračun narediti ž njo, vendar se bo moč njena sama spodjedla. Na vseh koncih vre. Grozni dogodki na Kreti delajo ji strašne preglavice, v Makedoniji se pa snuje vstaja, ki utegne resne posledice imeti za Turčijo. Turška vlada se sicer pripravlja za odpor, a ni verojetno, da bi zmogla ob ednem zamotane razmere na Kreti in v Makedoniji. Prav vse kaže, da mora priti katastrofa za Turčijo. Velevlasti se bodo konečno morale sporazumeti za njeni konec. Ne bo li to šlo z lepa, pelo le orožje. Velevlasti se tudi prav resno pripravljajo na vse eventuvalnosti Rusija ima v Odesi v Črnem morju pripravljenih že 80.000 mož, ki morejo takoj odriniti, če bi bilo treba.

Obrtnija.

Stranski proizvodi pri dobivanju oglja.

Prejšnje čase se je les kemično porabil samo za dobivanje oglja, kotrana in pepela, pri čemer so se rabili jako priprosti načini in torej ne moremo reči, da je dotično dobivanje bilo povse umno.

Dandanes se les v kemičnem obrtu v velikem obsegu rabi. Poprej malo rabljeni stranski proizvodi iz lesa, ocetna kislina, metilni alkohol in aceton se v veliki meri rabijo v veliki industriji na pr. za napravo brezdimnega smodnika in kotranskih barv, potem se vedno bolje rabi celuoza za izdelavo papirja in se je razširila poraba lesa za napravo oksalne kisline, strojilnih in barvnih izvlečkov

Samo lesno oglje se za jedno delo več toliko ne rabi, kot se je nekdaj. Pri pridobivanju železa se sedaj rabi premog namesto lesnega oglja. Dvomiti pa ni, da se s povzdigo kemične industrije znatno povzdigne porabo lesa, tako da to zaslužuje pozornost posestnikov večjih gozdov, posebno ker se bodo dali porabiti tudi odpadki. Celo govori se, da se bodeta v bodoče kis in špirit delala samo iz lesa.

Če se razbeli les v zaprtem prostoru, se naredi več hlapečih stvarij, ostane pa olje. Hlapeči proizvodi se dado deloma zgostiti v lesni kis in kotran, ali se pa porabijo kot lesni plin za svečavo in kurjavo. Teh proizvodov se dobi več ali manj, potem, kakeršne priprave se rabijo, kolikor časa se les razgreva in pri kakeršni vročini. Največkrat se zadovoljimo s pridobivanjem oglja in kotrana, druge snovi pustimo izhlapiti. Za popolno umno porabo lesa je pa treba druzih naprav, kakeršnih posestniki malih gozdov napraviti ne morejo in bi se tudi ne izplačalo jih napravljati, ako ni lesa, ki bi se vse leto podeloval.

Čim večja je gorkota, pri kateri napravljamo oglje, tem črnejše in težje je in tem več gorkote daje pri kurjavi. Oglje, ki se napravi pri hitrem in živem ognju je ložje, kakor oglje, ki se napravi pri počasnem gorenju. Za oglje se mora rabiti le popolnoma zdrav in popolnoma na zraku posušen les.

Pri zogljenenju se pomanjša množina lesa; 100 delov lesa daje 42 do 68 delov oglja po obsegu, 20 do 26 delov pa po teži. Največ oglja se dobi iz bukovega, hrastovega, brezovega, borovčevega in smrekovega lesa. Pri stalnih kopah se več oglja dobi, kakor pri premikajočih. Vejevje daje slabše oglje, kakor deblo.

Kope, kjer se ogljeni največ jelovina, morajo se postaviti na zidano podlago, ki ima globino, pokrito z omrežjem in preskrbljeno z odtekajočim kanalom. Ko se les zažge, se smola razgreje, da teče in se počasi pomika proti dnu. Čim počasneje se kuri, tem več kotrana se dobi.

Če se rabijo za izogljenenje zaprte posode, se les vse bolje izkoristi, kajti dobi se ne samo oglje in kotran, temveč tudi lesni kis in plin. Če se počasi les ogreva dobi se oglje, lesni kis in kotran, plina pa malo, če se pa hitro les razgreje, kar se zlasti s tem doseže, da se drobno razcepljen les dene v razbeljeno rekorto, dobi se največ lesni plin in kotran, a malo lesnega kisa. Vidi se, da se mora različno postopati po tem, kar je glavni namen porabi lesa.

Kmetijstvo.

Vpliv grašice in ovsene slame na mlečnost krav.

Skušnje so pokazale, da krave zgubljajo mleko, ako se jim daje grašica. Poleg tega je pa surovo maslo jako trdo po grašici. Grašica naj se daje kravam samo kadar jih hočemo debeliti in se torej želi, da zgube mleko. Pa ne le grašično seme, temveč tudi grašična slama prouzročuje, da krave zgubljaja mleko, ako se daje v veliki množini.

Mislilo se je tudi, da ima ovsena slama ravno tak vpliv, a skušnje so pa pokazale, da temu ni tako. Tudi ni res, da bi mleko in surovo maslo bilo grenko, ako se daje kravam ovsena slama. V Šlezviku dajo kravam veliko ovsene slame, a vendar dobivajo jako okusno surovo maslo.

Zato se pa ovsena slama brez skrbi daje kravam. Samo če se je ovsena slama mokra spravila in vsled tega ugrela, utegne potem imeti mleko zoprn okus. Tudi teleta dobe drisko, če se jim daje tako sprijeno slamo. Sicer pa to ne velja samo za ovseno slamo, temveč za slamo sploh.

Tudi po krivici dolže ovseno slamo, da nareja surovo maslo „lojasto“. Tako na loj spominjajoče surovo maslo dobimo vselej, če kravam dajemo preveč slame, bodi si že katerega koli žita, a malo druge krme. Temu nedostatku se lahko opomore, če se kravam daje debelo zmleti oves, pšenične otrobe, goršične preše itd.

Zdrava pa za živino ni ovsena slama, ako je oves bila napala rja ali snet. Slama naj se v tacih slučajih ne daje kravam drugače, da se zreže in popari, kajti drugače bi utegnila spriditi mleko. To pa zopet ne velja samo za ovseno slamo, temveč za vsako drugačno slamo, ako je bilo žito snetljivo ali jo je bila napala rja.

Kar se tiče ovsene slame, je omeniti, da jo navadna živina rajše je, kakor drugo, in je zlasti zdravejša, kakor ječmenova. Zato je noben umen gospodar ne bode zametal, temveč le gledal, da zdravo in suho spravi. Mnoge slabe lastnosti mleka, ki se je pripisovati ovseni slami, pa ima vse druge uzroke, večkrat tudi v raznih boleznih.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

(Dalje.)

Petindvajseto poglavje.

V verigah.

Kolumb se je z veliko gorečnostjo poprijel priprav za tretjo ekspedicijo, a povsod je našel skrivno nasprotovanje, ali pa tudi odkrito sovražnost kraljevih uradnikov. Povsod se je kazal vpliv patra Bojla in gospoda Margarita, kajti oba sta imela zveze v vseh slojih prebivalstva in si prizadevala oborožiti proti Kolumbu vse, kar sta le mogla. To, kar so sprva klepetali mornarji, se je kmalu ponavljalo povsod. Življenje v deželi prevar opisovalo se je v najtemnejših barvah. Pri tacih razmerah je bilo jako težko nabrati zadostno število naselnikov za osnovo nove naselbine na Hajitiju. Tedaj je Kolumbu prišla v

glavo nesrečna misel, naseliti deželo z hudodelci obsojenimi v različne kazni. Svetoval je kralju, naj jim da svobodo s pogojem, da se naselijo v Indiji. Ta misel se je odobrila in sporočila vsem španskim sodiščem. Na kraljevi ukaz se je vsem hudodelcem naznanilo pregnanstvo v Indijo. Kolumb je na ta način sam vpeljal v še le razvijati se začenjajočo naselbino življe nereda in nravstvenega propada.

Pomanjkanje ljudij in vedno naraščajoči razpor mej admiralom in škofom Fonsekom, sta tako zavlekla priprave za ekspedicijo, da je še le čez tri leta majhno brodovje bilo pripravljeno na odhod, in še le dne 30. maja 1498. leta je mogel ž njim odpluti po morju in ladijedelnice Lukar de Baramella ob ustju Guadalkvivirja.

Tudi na tej ekspediciji je ležal pečat fantastičnosti in njen smoter ni bil nič manje zapeljiv, kakor obeh prejšnjih. Neki pridvornih zlatarjev je namreč dal Kolumbu pri odhodu na ukaz kraljice rokopis, v katerem se govori o Indiji in zatrjuje, da so najdragocenejši kamni in najboljše dišave v deželi nedaleč od tod, kjer imajo ljndje črno kožo in kodraste lase, Kolumb je sklenil ravnajoč po rokopisu se voziti proti jugozapadu, sklenil je v svojem srcu, da ne popusti te smeri, dokler ne najde teh bajnih dežel.

Da se izogne portugalskim ladijam, ki so hotele zapreti mu pot pri nosu Sant Vincenta, je admiral po ovinku sprva peljal se na Madero in ondu ostal šest dnij. Potem je on po zemljepisni širokosti otoka Ferra poslal tri ladije naravnost na Hajiti, da hitreje pripeljejo živeža in različnega orodja naseljencem, z drugimi tremi ladijami je pa napravil se proti jugozapadu in kmalu je prišel do onih mest morja, katere sedaj mornarji imenujejo tihi pas.

Nastopila je strašna vročina. Popolnoma mirni zrak je žgal kakor v razbeljeni peči. Ladije so z razprtimi jadri stale kakor prikovane. To je trajalo cel teden. Vročina je bila tako velika, da se je Kolumb jel bati za zdravje svojih ljudij. Vse zaloge začele so gniti, celo pitna voda se je začela sprijati... Ko je naposled jel vleči veter, so vsi zaklinjali Kolumba, naj ne vozi proti jugu in on se je jim udal in obrnil ladijo proti zapadu...

Čez nekaj dnij vožnje v to smer, dne 31. julija pokazala se je zemlja. Bilo je obrežje otoka, ki ima tri gore. Mej petjem pesni „Salva Regina“ je Kolumb pridružil otok španskim posestvom in ga imenoval Tirinidad, katero ime ima do današnjega dne. Nasproti temu otoku je pa bilo neko jako nizko obrežje, razrezano s kanali in zalivi, to je bilo ustje reke Orinoko in je zatorej voda tukaj bila skoro popolnoma sladka. Kolumb se je temu jako čudil, a zmagali so njegovi predsodki, smatral je celino za skupino malih otokov.

Vozeč se ob južnem obrežju Trinidada je Kolumb dne 1. avgusta prišel do njegovega južnega konca. Tu so se v morje izlivale velike množine sladke vode, s bučenjem, penenjem in udarjanjem. Strašno valovje je prestrašilo vse. Ladije so se nagibale na vse strani, pa vendar so srečno prepluli to „Zmajevo past“, kakor jo je imenoval Kolumb. Hitri tat je ugrabil ladije in odnesel jih na odprto morje.

Od tod se je odpravil Kolumb proti severu in je odkril še dva otoka: Margareto in Kubaguo, kjer je našel veliko množino bisernih školk. To odkritje ga je zopet zapeljalo v zmotnjavo in zopet je začel misliti, da se nahaja na vzhodnem obrežju Indije. Žal, da je vedno slabše zdravje prisililo Kolumba, da je moral odpeljati se na Hajiti. V petih dneh je brodovje prevozilo Karajibsko morje in mimo skalovja Alta Bela srečno prišlo do novega mesta, katero je bil Jernej osnoval ob ustju Ozane. To mesto se je imenovalo Domingo v čast Jernejevega očeta Dominika.

Za časa bratove odsotnosti je Jernej trdo držal vladne vajeti in utrdil španjsko vladanje na otoku. Po prizadevanjih frančiškana Huana Burtona in delavnega meniha Romana Pane začelo se je spreobračanje Indijanov v krščanstvo in dosegli so se povoljni uspehi. Za to je pa notranje stanje naselbine bilo jako žalostno. Ponosni Španci so se jako neradi pokorili Genučanoma. Jernej je bil strog in je od naselnikov dosti zahteval; naselnike so silili k težkim delom; temu se je pa pridružilo še pomanjkanje živeža, neprestane hoje v notranjo deželo; — vse to je bilo pretežko za Špance in v trdnjavi Izabeli je buknil ustanek. Poveljnik trdnjave Dijego Kolumb bil je v silni zadregi, tem večji, ker je na čelu vstaje bil France Roljdan, katerega je bil Kolumb imenoval za višjega sodca. Ostavil je bil trdnjavo, spuntal vse Indijane v okolici in jih podšuntal, naj nikar ne plačujejo davka. Mnogo si je Jernej prizadeval, da zlepa pogovori Roljdana in njegove privržence, vse je bilo zaman...

Take so bile razmere v Hajitiju, ko se je povrnil Kolumb. Ko je še jedenkrat brez uspeha poskusil pripraviti Roljdena k pokorščini, je moral začeti se poganjati s puntarji in ž njimi skleniti mir z pogoji, ki so bili zanj sramotni, ob jednem je pa brez obotavljanja sporočil kralju in kraljici, v kako žalostnem položaju nahaja se naselbina. V svojem poročilu je imenoval nasprotnike razbojnike, lopove in sleparje, s katerimi se mora strogo postopati. Roljdan je pa tudi našel priložnost, da je odposlal pritožbo proti Kolumbu in njegovim tovarišem. Pater Bojl in Margarit sta porabila to priložnost in kralja nahujskala proti Kolumbu. Najglavneja obdolžitev je bila to, da ni ob pravem času poslal državni blagajni pripadajočega jej dela pridobljenega zlata. Celo kraljica Izabela, ki je vedno zagovarjala admirala, je bila nevoljna, ko je namesto navadne pošiljatve zlata poslal samo robov. Končno je kraljeva dvojica sklenila odposlati na Hajiti pravičnega sodca, kateri naj vse

preišče in krivce kaznuje. Nasprotniki Kolumbovi so poskrbeli, da je ta posel dobil France de Bobadilja, zaklet sovražnik admiralov. Poleg tega so dosegli, da je dekret, katerega je dobil Bobadilja, mu dovoljeval, da stori z admiralom, kar hoče. Bobadilja je smel Kolumba celo odstaviti in sam zavzeti njegovo mesto.

Dne 23. avgusta 1500. l. je prišel Bobadilja na S Domingo. Tedaj ni bilo v mestu niti Kolumba, niti njegovega brata Jerneja. Ne čakajoč povrata Kolumbovega, dal je Bobadilja svojo poverilnico prečitati po vseh cerkvah. Potem je brez obotavljanja zasedil Kolumbov dvorec, zapečatil vse njegove stvari in papirje... Ko se je to godilo, je Kolumb bival v revni indijanski vasi, daleč od Dominga, da poravna neke prepire z Indijani...

Nekoč je, — to je bilo koncem avgusta — prav pozdno zvečer sedel v indijanski koči, in s svojim zvestim tovarišem Dijegom Mendecem pretresal načrte daljnejšemu svojemu delovanju.

Naš smoter je dosežen, — rekel je Mendec, — puntajoči se Indijani so se pomirili, v S. Domingu vlada red in mir; česa se še bojite Krištof?

— Sam ne vem, gospod Mendec, — odgovoril je zamišljeno Kolumb. — Jaz vidim, da je položaj naše kolonije sedaj primerno boljši. Prepiri so poravnani. Španci in Indijani so se jeli pokoriti zakonom in zahtevam oblastev, v novoodkritih rudnikih dobro delajo in tudi poljedelstvo tako uspeva, da boljšega želeti ni treba... Vendar me tlači slutnja, da me nekaj hudega čaka, kakor bi sedanja tihota in red le napovedovala bližajočo se nevihto...

Trije lahki udarci na vrata so pretrgali pogovor tovarišev. Mendec je nehote prijel za meč.

— Kdo se upa motiti mir gospoda admirala ob tako pozdni uri? — zaklical je glasno.

— Prijatelj belega glavarja, — bil je odgovor v indijskem jeziku.

— Odprite, gospod Mendec! — zaklical je Kolumb, kateremu se je zdel znan glas prišlecev.

— Previdnost je boljša nego brezskrbnost, gospod Krištof, — rekel je Mendeć. — Za Boga, prijatelji prihajajo po dnevu, ne pa po noči!

— Beli glavar ve, da prijatelji včasih prihajajo tudi po noči in nepovabljeni, — odgovoril je glas zunaj. — Pogumno odprijte!

— Prav ima gospod Mendec! — je odločno zaklical Kolumb. — Ne obotavljajte se, spustite ga notri!

— Guakanahari je zaklical Kolumb, — osvetivši postavo obiskovalčevo.

— Blagoslovljen bodi tvoj pohod! No kaj te je semkaj pripeljalo? — zaklical je vznemirjen Kolumb.

— Tri velike ladije prišle so izza morja. Tujec je vdrl v tvojo hišo in vsi belci se plazijo okrog njegovih nog.

— Jaz te ne razumem, Guakanahari. Se je li zopet začela vstaja?

— Tvojega namestnika, — rekel je namesto odgovora glavar, — so zvezali v verige in odpeljali v plavajočo hišo...

— O presveta Mati Božja!...

— Povej, kako se je to zgodilo? — vprašal je Dijego Mendec, ki je bil od začudenja ves zmešan.

— Guakanahari je vse povedal, — bil je lakoničen odgovor.

— Gotovo je bil zopet punt, — zaklical je Mendec. — Pojdiva takoj tjakaj, gospod Krištof.

To trenotje se je pred hišo zaslišalo neko peketanje konj... Zaslišali so se glasovi...

— Tu je sel belca prišedšega izza morja! — je pokazal Indijan z roko proti durim.

In res so se duri kmalu odprle in vstopil je dnevni sluga. — Sel s kraljevim naročilom želi videti gospoda admirala! — poročil je.

— Naj pride notri, — ukazal je Krištof.

Sluga je pripeljal sla, ki se je uljudno priklonil.

— Prosim, ne zamerite, da vznemirjam gospoda admirala tako pozno, — rekel je, a jaz imam najostrejši ukaz od kraljevega izrednega pooblaščenca njiju veličanstev gospoda Bobadilje, ki je prišel v S. Domingo dne 20. avgusta, izročiti gospodu admiralu kraljevsko pismo in izporočiti poziv, takoj z menoj iti v S. Domingo.

— Dajte pismo!

Kolumb je vzel kraljevo pismo, ogledal pečat in ga pretrgal.

V pismu je bilo samo nekoliko vrst, ukaz, v vsem pokoriti se izrednemu pooblaščencu.

Ko je prečital kraljev ukaz, je admiral za jeden trenotek zaprl oči in navzoči so videli, da se je njegov bled obraz pokril z mrzlim potom, a roke so se mu tresle, da bi mu bilo kmalu padlo pismo na tla. Vse truplo se mu je streslo od čeznaravnega prizadevanja, da bi se premagal. Ko je Kolumb odprl oči, bil je zopet gospodar svojim čuvstvom.

— Gospod Mendec!

— Kaj ukažete, gospod admiral?

— Preskrbeti, kar je treba selu kraljevega pooblaščenca.

— Kak odgovor naj dam gospodu Bobadilji? — vprašal je sel spoštljivo se klanjajoč.

— Odgovor, vreden zvestega sluge njiju veličanstev, — odgovoril je trdo Kolumb, — ko se naredi dan, odpravim se na pot v S. Domingo, da se predstavim sodbi kraljevega pooblaščenca.

Sel je odšel.

— Ukažete li, gospod admiral, — vprašal je Mendec, — da grem ljudem ukazat, pripravit se na pot.

— Ne trudite se, gospod, jaz pojdem brez spremljevalcev!

— Kako? Pomislite, gospod admiral, kaj je povedal glavar! Mari se hočete podvreči sodbi prvega poslanega dvornega lizuna?!

— Kakšen človek je on, to meni nič mari; on je pooblaščenec njiju veličanstev in to je dovelj.

— Ne, tisočkrat ne, — zaklical je jezni Mendec. — Vi ne smete dopustiti, da vas tlačijo v blato! Surova sila se zmaga samo s silo. Mi imamo vojaški oddelek in premagamo tega ošabneža, ki hoče soditi vas. Dokler jaz delujem z vami, tudi jamčim za uspeh, gospod admiral!

In Dijego Mendec je hitel k durim.

— Ustavite se, Mendec! Niti koraka dalje! Zaklinjam se pri sv. Jakobu in Materi Božji, da ne rušim pokorščine, ki sem jo dolžen njiju veličanstvoma, naj sem še tako razžaljen vsled kršenja svojih pravic in naj bodem tudi še bolje razžaljen!...

— Njiju veličanstvi sta zapeljani!...

— Nič ne dene!... Kar je najvišji odmenil, to moram s pokornostjo prenašati... Sedaj me pustite samega!

Podal je roko Mendecu in glavarju. Kolumb ja je mirno peljal do vrat koče, a jedva so se zaprle duri, je admiral vzdihnil in onemogel zvalil se na postelj, odposlanstvo Bobadiljevo ga je ponižalo v dno duše...

Drugi dan je s prvimi žarki solnca admiral odpravil se na pot, — sam brez spremljevalcev, — da se predstavi sodbi pooblaščenca kralja in kraljice. Kmalu je prišel v S. Domingo in prestopil prag svojega dvorca. Vsi, ki so ga srečali, so se bojazljivo izognili prejšnjega podkralja. Naposled je prišel v sprejemalno sobo. Soba je bila napolnjena z naselniki vseh slojev. Pri Kolumbovem prihodu so se vsi porogljivo obrnili proti admiralu. Šepetanje, pomigavanje, zadržani smeh — so takoj pokazali Kolumbu, da je minula njegova slava; vzlic temu je on z vnanjo mirnostjo šel k uradniku, ki je imel dnevno službo...

— Naznanite kraljevemu pooblaščencu, da sem prišel, in da sem mu na zahtevanje na razpolago!

Uradnik je ravno hotel izpolniti to povelje, kar se odpro vrata vsprejemne sobe in na pragu se je pokazal tajnik gospoda Bobadilje. Z znamenjem je k sebi poklical uradnika in mu tiho nekaj pošepetal na uho. Ta je prestrašeno se opotekel...

— Sem li prav slišal? Mari?... — zaklical je.

— Vam je jasno ukazano!... Blagovolite ubogati!... — je ostro odgovoril tajnik, obrnil se in odšel skozi duri. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Nikola Tesla, najslavnejši električar sveta. Slava Nikolaja Tesle povspenja se vedno višje in višje — brezkrajna je. Mi se smemo s polno pravico ponašati, da nam mala in prezrta Hrvatska domovina rodi take genije. In, kakor gospod Tesla čuti — a mi držimo, da se on čuti Srbom in Hrvatom jednako, ker to je jeden narod, saj njega je Hrvatska rodila, v Hrvatski ugledal je božje solnce. Javlja se, da ga je zagrebška akademija znanosti in umetnosti imenovala svojim častnim članom. Ta čin je hvalevreden in moral bi se že preje zgoditi. Zakaj ne bi bili mi ponosni na moža, katerega slave po vsem svetu? Navedemo tu, kar piše nevjorški list „Collier's Weekly". Ta list prinaša v svoji zadnji številki podobo Tesle in sledeče vrtice: Nikola Tesla se je porodil v malej vasi Smiljan v Lici na meji Avstro-Ogerske. Prve nauke prejemal je v ljudski šoli v Gospiču. Pozneje pohajal je veliko realko v Karlovcu na Hrvatskem. Njegov oče, kateri je bil grško-iztočnik, želel je, da postane njegov sin profesor matematike in filozofije. S tem namenom pred seboj obiskoval je mladi Tesla politehnični zavod v Gradcu na Štajerskem. Kasneje, mesto da bi sledil prvotnemu načrtu, podal se je inženirskemu poklicu. Tu so mu bili zagotovljeni njegovi bodoči vspehi, bilo je ta čas, ko je dobil idejo bodočega izumljenja „field-motora". Ko je zapustil Gradec, dobil je službo v Parizu kot električni inženir. Tedaj se mu vzbudi želja za Ameriko, na polje velikih mogočnosti, kamor je dospel in pričel delati v laboratoriju g. Edisona. Od tega časa, njegova odkritja in iznajdbe na električnem polju so mnogobrojna in znamenita. O g. Tesli si sme reči, da je baš on revolucijoniziral električno znanost. Danes slavi on kakor prvi električar sveta. Za lord Kalvinom pripada g. Tesla onemu vrhovnemu krogu znanstvenih ladij, v katerega se vpoštevajo Copernicus, Gallileo ter Sir Isace Newton. Nikola Tesla je poleg mnogih znamenitih električnih izumitev izvršil junaško delo pri Niagari ter iznašel način, da se vporablja nedosežna moč vode ogromnega padanja za trgovinske namene.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V osmi seji dne 17. febr predloži dež predsednik baron Hein načrt zakona glede nadzorovalnih organov za promet z živili in nekaterimi porabnimi predmeti. — Deželni odbor je predložil načrt volilne reforme. Na predlog poslanca Murnika se ta načrt odkaže posebnemu odseku 9 članov v posvetovanje in poročanje. V ta odsek se izvolijo poslanci grof Barbo, Grasselli, Kalan, dr. Majaron, dr. Schaffer, baron Schwegel, dr. Tavčar, Zelen in dr. Žitnik. — Posl. dr. Majaron utemeljuje svoj samostalni predlog o ustanovitvi občinskih posredovalnih uradov ali mirovnih sodišč. Občinski red deloča, da imajo naše občine pravico in nalogo po svojih zaupnih možeh poravnati prepirajoče se stranke. Državni zakon iz l. 1869 pa omejuje kompetenco teh posredovalnih uradov tako, da so se ti uradi le redkokje ustanovili. Na Kranjskem so se svojedobno ustanovili le v treh občinah taki uradi in pred kratkim se je ustanovilo tako mirovno sodišče v Rovtah nad Logatcem. Da bi vlada pospešila ustanovitev takih posredovalnih uradov je predložila že l. 1894 gosposki zbornici načrt zakona, kateri odkazuje posredovalnim uradom vse prepire radi denarnih tirjatev in premičnin, radi meja, radi zadnje posesti in zemljiščih služnosti, kakor tudi radi žaljenja časti, zaradi katerih naj bi se smela tožba uložiti pri sodišči še-le tedaj, ko bi poskus poravnave pri občinskem posredovalnem uradu brezuspešen ostal. Govornik kaže na lepe vspehe, ki so se dosegli na Gornjem Avstrijskem z ustanovitvijo takih posredovalnih uradov. Koliko bi si ljudje prihranili tudi pri nas, ko bi razne prepire lepo doma brez stroškov poravnali kakor pa da si nakopujejo velikanske drage pravde. Deželni odbor naj poizveduje in v prihodnjem zasedanji poroča o ustanovitvi mirovnih sodišč v naših občinah. Vpliva naj pa že zdaj na občine in jim pomaga snovati take

posredovalne urade. Govornik pozivlje časopisje in sploh vse dobromisleče kroge, da naj to akcijo podpirajo. Vsi od posl. dr. Majarona o tej zadevi stavljeni predlogi se odkažejo upravnemu odseku v poročanje. — Posl. Hribar poroča o računskem sklepu dež. posojilnega zaklada za l. 1895. in o proračunu za l. 1897. Dohodki l. 1895 so znašali 127.257 gld. 70 kr., stroški pa 205.675 gld. 75 kr. Potrebščina za leto 1897 je proračunjena na 203.190 gld., pokritja je pa le 2 gld., ker odpade državni prispevek 127.227 gld. Primankljej bo pokriti iz dež. zaklada. Račun in proračun se odobrita. — Isti poroča o odpisu iz nekdanjega zemljiško-odveznega zaklada predplačiloma izplačanih, neiztrljivih potnih troškov ter nasvetuje, naj se ti stroški v znesku 7313 gld. 13 kr. odpišejo. — Predlog se sprejme. Posl. dr. Žitnik poroča o računskem sklepu za l 1895 in o proračunu za l. 1897 garancijskega zaklada dolenjskih železnic. Dohodki so znašali 1895 leta 29.179 gld. 62 kr, stroškov ni bilo. Vsa imovina je koncem 1895. l. znašala 111 036 gld 31 kr. Za l. 1897 so proračunjeni dohodki na 31.590 gld. Posl. Hribar stavi resolucijo, da naj se pri mestni klavnici v Ljubljani napravi osebno postajališče in odkladišče za živino. Posl. Pakiž priporoča napravo postaje v Žlebiču in odpustitev one v Čušpergu. Posl. baron Schwegel izjavlja, da bode upravni svet dolenjskih želez. rad ustregel izraženim željam, če se pokaže potreba. Račun in proračun se na to odobrita in sprejme Hribarjeva resolucija. — Županstvu v Šmariji se dovoli na poročilo posl. Povšeta in na priporočilo posl. Košaka 30 % podpora za napravo vodovoda. — Posl. dr. Papež poroča o prošnji županstva v Podkraji pri Vipavi za podporo za napravo vodovoda. Prošnja se odstopi deželnemu odboru v rešitev. — Poslanec dr. Žitnik poroča o prošnji bivšega deželnega tajnika vdove Kreč za povišanje pokojnine in predlaga, da naj se vzgojnina prositeljičinim trem otrokom zviša vsakemu od 50 na 60 gl. Predlog se sprejme. Prošnja za razpis okrožnega zdravnika v Prevojah s plačo 800 gld. se odstopi deželnemu odboru, — Posl. Lenarčič poroča o samostalnem predlogu poslanca grofa Barbo-ta glede ustanovitve deželnega skladišča v Ljubljani. Poročevalec je podrobno pojasnil to vprašanje povdarjal mnenje vpravnega odseka o tej zadevi, da mora namreč skladišče koristiti ne le producentom temveč tudi konsumentom in da bi se to moglo ustanoviti le kot privatno podjetje s podporo dežele. Posl. grof Barbo zavrača predgovornika in povdarja koristi takega skladišča za producente. Posl. dr. Majaron se strinja z mnenjem upravnega odseka o tem vprašanji in predlaga, naj deželni odbor o tem predlogu predloži dež. zboru v prihodnjem zasedanji posebno poročilo. Govorili so še k temu predmetu poslanci Povše, Hribar, grof Barbo, dr. Tavčar in poročevalec. Sprejel se je na to nasvet, naj se predlog grofa Barbota odkaže dež. odboru z naročilom, da o njem poroča v prihodnjem zasedanji in dodatni predlog dr. Majarona, da naj dež. odbor o tem predlogu predloži posebno poročilo. — Posl. Povše poroča o prošnji županstva v Adlešičah, naj bi dež. inžener pregledal, kje in kako naj se napravi vozna pot do Kolpe. Prošnja se odstopi deželnemu odboru, da o njej poroča o prihodnjem zasedanji. — Prošnja občin Ježica in Št. Vid za uvrstitev občinske poti Ježica-Savlje-Kleče-Št. Vid mej okrajne ceste, se odstopi dež. odboru.

V deveti seji dne 19. febr. poroča posl. pl. Lenkh o dogovoru, ki se ima glede nastavljenja zemljemerskega osebja za agrarske operacije skleniti s c. kr. deželno komisijo in predlaga, da naj se pooblasti dež. odbor, ki v deželnizborski seji dne 11. julija 1896 sprejeti dogovor sme skleniti na časno neomejeno dobo. Tudi predlaga resolucijo, s katero se vlada pozivlje, da nastavi tretjega višjega geometra za agrarske operacije. Dež. predsednik baron Hein priporoča predlog finančnega odseka, glede stavljene resolucije pa opozarja, da ni dobiti geometra, ki bi bil vešč tudi slovenščini, brez katere se ne more porazumeti z ljudmi. Govorila sta še poslanec Povše in poročevalec. Zbornica je sprejela predlog finančnega odseka in stavljeno resolucijo. Posl. Kalan poroča o ustanovitvi kmetijsko-kemičnega poskuševališča za Kranjsko. Poročevalec obrazloži podrobno vso zadevo in predlaga, naj se pooblasti dež. odbor, da sme dež. vladi sporočiti, da je dež. zastop voljan podpirati ustanovitev tega zavoda s prispevkom 1500 gl. in donašati za vzdrževanje poleg v to potrebnih prostorov, katere hoče oskrbeti c. kr. kmet. družbi kranjski, na leto 1000 gl. Posl. pl. Lenkh povdarja veliko važnost takega poskuševališče samostojno in ne le organ kmetijske družbe. Dež. predsednik baron Hein vpraša, kdo naj bo gospodar zavoda. Država in dežela hočeta istega le podpirati, a ne ustanoviti. Prispevek katerega obljubuje dežela za ta zavod zdi se mu premajhen. Posl. Povše opravičuje postopanje dež. odbora pri tej zadevi in upa, da bo država dala za zavod, kolikor bo še nedostajalo. Dež. predsednik baron Hein zopet povdarja, da se je treba o tem zjediniti, kdo bode gospodar zavodu. Posl. Murnik zatrjuje, da je kmetijska družba storila vse, kar ji je bilo moč v tej zadevi storiti. Napram izvajanjem posl. pl. Langerja povdarja govornik, da poskuševališče ne bo podrejeno kmetijski družbi, temveč bo samostojno. Posl. Lenarčič predlaga resolucijo, da naj se deželnemu odboru naroči, da stvar smatra za nujno in skrbi za to, da se bo zavod še letos ustanovil. Predlog finančnega odseka in resolucija posl. Lenarčiča se na to sprejmeta. — Posl. Modic poroča o prošnji občine v Selcih za podporo za uravnavo potoka Ljuša in dotične občinske poti. Naroči se deželnemu odboru, da zadevo preišče in eventuvelno dovoli 200 gld. podpore. — Isti posl. poroča o prošnji občine Polhovgradec za podporo za nasipanje ceste Polhovgradec-Črnivrh Prošnja se izroči deželnemu odboru v primerno rešitev. — Posl. dr. Papež poroča o prošnji županstva v Postojini za podporo za napravo vodovoda in predlaga, naj se odstopi dež odboru. Sprejeto. Posl. Pakiž se pritožuje proti deželnemu odboru, da protežira mesta in kmetske občine zanemarja. Posl. Povše zavrača napad na deželni odbor, ki vse stori, kar mu je mogoče. Predlog se na to sprejme. Posl. Povše poroča o prošnji Janeza Adamiča za podporo za čiščenje požiralnikov v poniški in dobropoljski dolini in predlaga, naj se odstopi dež odboru v rešitev. Posl. Pakiž priporoča prošnjo. Predlog se na to sprejme. Posl. Hribar poroča o prošnji Ivane Tomšič, da se kupi od nje nekoliko letnikov „Vrtca“ in predlaga, naj se letos, prihodnje leto in l. 1899 kupi po 140 zvezkov, vsak po 1 gld. Dotične zvezke naj dež odbor razdeli mej šolske knjižice po deželi. Sprejeto. — Posl. dr. Majaron poroča o načrtu zakona, s katerim se ustanavljajo načrtna določila o uravnavi zdravištva obstoječa zdravišča na Kranjskem. Poročevalec predlaga v odobritev dotični načrt zakona, po katerem se izdado zdraviški redi in se sme pobirati zdraviška davščina. Posl. baron Schwegel predlaga neki dostavek k zakonu. Načrt zakona in dostavek posl. baron Schwegla se sprejmeta. Posl. Jelovšek poroča o gradnji ceste od Sp Bernika do Vodic Dovoli se 1500 gld. v pokritje stroškov za izvršitev še potrebnih del. — Isti poroča o uvrstitvi neke občinske ceste pri Cikavi v ljubljanskem okraju mej okrajne ceste se uvrsti tudi občinska pot, ki drži preko Sp. Šiške in veže Ljubljansko cesto pri cerkvi v Sp. Šiški in Dunajsko cesto pri Bežigradu. — Prošnja posestnikov na Suhi za uvrstitev mostu čes Soro in čezenj vodeče občinske poti mej okrajne ceste se odstopi dež. odboru. — Posl. Hribar in tovariši stavijo na dež. predsednika interpelaciji zaradi nedostatnih prostorov, v katerih je nastanjena sedaj licijalna knjižnica. Dragocena knjižnica obsezajoča 60.000 zvezkov in cenjena nad 2,000.000 gld. je vredna boljših prostorov, kot so oni v poškodovanem gimnazijskem poslopju.

Prihodnja seja je bila v sredo dne 24. februvarija.

— **Umrl je v Ljubljani** dne 22. februvarija g. Ant. vitez Laschan, c. kr. deželnovladni svetnik v p. in zadnji nemški župan ljubljanski v 86. letu svoje starosti.

— **Naprava državnega telefona v Ljubljani.** C kr. poštno in telegrafsko ravnateljstvo v Trstu je sporočilo tukajšnji trg. in obrt. zbornici, da mu je c kr. trg. ministerstvo naznanilo, da se že tekoče leto namerava ustanovitev državnega telefona v Ljubljani in tega uvrstitev v progo Dunaj-Trst Ob ednem je sporočilo ravnateljstvo, da je v smislu dotičnega ukaza trg. ministerstva ukrenilo, da se prične s tehniškimi preddeli zadevajočimi napominano prometno napravo

— **Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani** je v svoje seji dne 24. febr. izvolila za l. 1897 svoje dosedanje predsedstvo in sicer gg.: Ivana Perdana predsednikom, Antona Kleina podpredsednikom in Iv. Baumgartner-ja provizoričnim predsednikom.

— **Železnica Ljubljana-Vrhnika.** C. kr. deželno predsedstvo je na ukaz c. kr. železniškega ministerstva določilo političen obhod železnice Ljubljana-Vrhnika na dobo od 22. do 25. marca 1897. l. vsakokrat ob 9 uri dop. Zajedno pri tem odhodu obravnavalo se bode o dotičnih razglasitvah in ustanovljanji ognjevarnih naprav. Podrobni čerteži in načrti za odkup dotičnih zemljišč so na ogled pri c. kr okr. glavarstvu v Ljubljani in pri občinskih uradih na Logu, Brezovici in Vrhniki. Udeležencem je na voljo dano ulagati ugovore pri teh komisijah.

— **Odlikovana delavca.** Prisvitli cesar je podelil srebrni zaslužni križec v predilnici v Ajdovščini službujočima delavcema Petru in Ant. Repiču in to v priznanje njihovega večletnega zvestega in marljivega delovanja pri ednem in istem podjetji.

— **Porabo potresnih podpor.** Deželno predsedstvo je v uradnem listu z dne 20 februvarija objavilo sumaričen račun, kako je porabilo došle mu podpore za po potresu ponesrečene. Ob ednem je povabilo dež. predsedstvo zastopnika dunajskega pomočnega odbora in člane ljubljanskega pomočnega odbora, naj pregledajo knjige in spise, nanašajoče se na porabo potresnih podpor in posojil in naj določijo, katere posamičnosti bi utegnile zanimati širše kroge, da se te potem razglase.

— **Mrtvo so našli** dne 22. februvarija na poti proti Starem trgu pri Ložu 50letno Žnidaršič iz Iškevasi. Po opravkih namenjeno v Stari trg jo je na poti zadela kap.

— **Upornost napram žandarmeriji.** Dne 15. februvarija po noči je v Vrhu občine Trebelno v krškem okraju razgrajalo pred neko hišo, v kateri je bila svatovščina, 20 fantov. Oboroženi so bili s količi in so bili pripravljeni na boj. Na lice mesta došli žandarm je opozoril fante, da naj odložé količe in naj se razgredo. Ti niso slušali, temveč so hoteli napasti žandarma. Ta je ustrelil, a ni zadel nobenega. Strelu so se fantje zbali in žandarm si je na to poiskal pomoči in aretoval uporneže.

— **Ubil** se je dne 16. februvarija 37letni posestnik Mihael Kebelj iz Spod. Kaiteljevega v novomeškem okraju. Obsekoval je neko drevo in pal tako nesrečno z njega, da si je zlomil tilnik Dobili so dne 17. febr. mrtvega pod drevesom.

— **Utonil** je dne 19. februvarija 36letni božjastni in mutasti Anton Gregorič iz Pudoba. Odšel je od doma, ne da bi bil kdo vedel Šli so ga iskat in našli utopljenega v bližnjem potoku

— **Našemljen ropar.** Dne 15. februvarija zvečer je prišel v stanovanje Primoža Likozarja, službujočega pri Majdiču v Kranju, našemljen človek in je zahteval od žene, ki je bila sama doma, da naj mu da kaj denarja. Žena mu je rekla, da ima ves denar odsoten mož pri sebi. Na to je ropar zgrabil za nož in zamahnil proti ženi ter jo lahko ranil na vratu. Na klic žene je ropar pobegnil. Jeli so ga takoj zasledovati, a doslej brezvspešno.

— **Zaradi goljufije** je bil obsojen 27letni Leon Wawrausch pred porotniki v Gradcu. On je razglašal po listih, da preskrbi posojilo ljudem pri prvi graški hranilnici in posojilnici, ako se zavarujejo. Posojilnice z omenjenim imenom pa v Gradcu niti ni. Wawrausch je pač znal od zavarovalnic dobiti proviznino za zavarovanja, a posojila nobenemu ni preskrbel.

— **Samomor tovarnarja.** Ustrelil se je v Budimpešti čokoladni tovarnar Brammer zaradi slabih denarnih razmer.

— **Cerkev na bobnu.** V Detroitu pride na dražbo cerkev Marijinega Srca. Cerkev ima veliko dolgov, katerih župljani ne morejo plačati. Ta cerkev je znana zaradi tega, ker se je bil njen župnik Kalasinski pred jednim letom odrekel katoliški veri in osnoval svojo versko občino, s katero nima sreče. Cerkev je cenjena na 230 000 gld. in se proda dne 4. marca.

— **Ponarejalci kron.** V Miškolcu na Ogerskem zaprli so pet ponarejalcev kron. Žandarji so jih zasačili pri delu. Imeli so že 1500 kron narejenih. Narejene so bile jako dobro, tako da jih je težko ločiti od pristnih.

— **Samomor veletržca.** Ustrelil se je na Dunaju veletržec Ferdinand Mayer. Pečal se je z izključno izvozno trgovino v prekomorske dežele, a je zadnje čase imel velike zgube, kar je povod njegovemu samomoru.

— **Snežni plaz.** V Pozoriki v Bukovini je snežni plaz podsul jedno hišo in dve gospodarski poslopji. Dva človeka, ki sta bila v hiši, so mrtva izvlekli.

— **Pri sekanju dreves ponesrečil.** Dne 16. t. m. je pri Središču na Štajerskem se sedemnajstletni Jurij Novoselec ponesrečil pri sekanju dreves. Drevo se je zvrnilo nanj in ga ubilo.

— **Železniški voz se je razbil.** V Nabrežini je burja te dni sprožila z moko naložen voz, ki je z vso močjo drl proti Trstu. V Trstu, kamor so brzojavili, so voz spustili na stranski tir, kjer je razbil dva vagona in se tudi sam razletel.

— **Poskušen samomor svoje žene.** V Peesnu na Štajerskem je posestnik David Holzmann zvabil svojo ženo v podstrešje in jo od ondu skušal vreči štiri metre visoko na tla, da bi se ubila. Ni dosti mankalo, da ni žena pala, ko jo je bil mož sunil, a se je vendar obdržala. Mož je potem pobegnil, ali so ga že zaprli. Holzmann se je še le vlani oženil, a je živel s svojo ženo v vednem prepiru

— **Roparji na Hrvaškem.** Blizu mlina obšenega Brezoviča v Stenjevcu našli so pri rigolovanju vinograda več mrličev, katerih identiteta se ni mogla določiti. Sodi se, da so to trupla ljudij, katere so pomorili stenjevski morilci.

— **Kolera v Indiji.** V nekaterih krajih v Indiji se je nakrat pojavila kolera. V revaški pokrajini je v dveh dneh umrlo 160 delavcev, ki delajo pri vodnih zgradbah. Bolezen se hitro razširja — Kuga v Bombaju pa nekam hitro pojenjuje. Prebivalstvo je zaradi tega jako veselo.

— **Volitev v gorah.** Dne 8. t. m. je bila volitev volilnih mož v Damülu na Tirolskem. Ker je debel sneg, je prišlo le pet volilcev. Volilni komisar je bil tamošnji župnik. Ko je bila volitev končana, je še le nastala glavna skrb, kako sporočiti volilni izid v dolino. Župnik je ukazal biti plat zvona. In res se je zbralo kacih 20 ljudij, ki so gazili pot v dolino. Župnik je šel za njimi z volilnim spisom. Najhujše je pa bilo, da je v tem v gorah hudo melo, in možje več dnij niso mogli domu. S takimi težavami se vrše volitve volilnih mož v tirolskih gorah.

— **Štirinajstletni morilec.** V San Francisku so zaprli Jurija Eduarda Bullarja, ki se je bil pripeljal iz Avstralije pod napačnim imenom. Bullar je ubil in oropal 14 ljudij. Imel je navado, da je premožne ljudij vabil v sredo Avstralije, da jim pomaga njih denar naložiti v dobro izplačujoče se rudnike in jih na potu pobil.

— **Ogenj** je nastal dne 25. januvarija popoludne v gostilni slovenskega rojaka, gosp. Jak. Stubler-ja v Duluthu v Ameriki. Plamen pokazal se je pri steni, vzrok, kako je nastal ogenj se pripisuje pomanjkljivosti dimnika. Širil se je z silno hitrostjo v spodnjih prostorih in hipoma bilo je v ognju tudi zgornje nadstropje. Razširil se je na sredni hotel in popolnoma uničil zgornji dve nadstropji. Oster veter je pihal, mraza bilo je 15 stopinj pod ničlo, ognjegasci so imeli dovolj opraviti, da so udušili in preprečili nadaljno razširjanje ognja. Škode je 6.000 dolarjev na srednem hotelu 1.000 dolarjev v salonu, 3.000 dolarjev pa se ceni škoda na opravi v hotelu. Zavarovalnina bode pokrila dve tretjini izgube.

— **Profesor — tat.** Karl B. Christensen-a, profesorja v Waterlotskem kolegiju so dejali pod ključ za tri mesece, ker je kradel knjige iz javne bostonske bukvarne. Na njegovem domu našli so več knjig iz javne hartfordske bukvarne, Conn Christensen je zapustil Waterlo pred dvemi leti in ni bil več v zvezi z kolegijom Ko je zapustil Waterlo le začel javno govoriti v danskem jeziku, kjer je imel vspeh. Bil je jako nadarjen. Prevel je mnogo amerikanskih spisov v danski jezik in je ravno hotel prevesti amerikansko zgodovino. Imeli so ga za poštenjaka.

— **Ponarejalec menic.** Neki Bösenbacher v Zagrebu je ponaredil za 11.000 menic. Podpisoval je na menice razne zagrebške trgovce in zasebnike. Bösenbacher, ki je imel trgovino v Zagrebu, je tudi napravil konkurs. Pasiva njegova značajo 70.050, aktiva 40.000 gld.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 24. febr. t. l.: 1, 78, 67, 61, 39.

Na Dunaji dne 20. febr. t. l.: 74, 25, 16, 40, 81.

V Gradci dne 20 febr. t. l.: 11, 76, 50, 31, 82.

Tržne cene

V Ljubljani dne 13. febr. 1897. Pšenica gld. 9·— kr. rž gld. 6·70 kr., ječmen gld. 5.50 kr., oves gld. 6·50 kr., ajda gld. 7·20 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·— kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 11·— kr., fižol gld. 10·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Sprejmejo se

Agentje,

kateri gostilničarje in zasebnike na deželi obiskujejo, nudi se jim prilika prevzeti zbirko lahko razpečajočih reči od dobro stoječe tvrdke; visoka provizija jim je zagotovljena. Ponudbe pod: „Agent 100“, pošiljajo naj se poste restante Hauptpost, Graz. (3)

Največja zaloga

raznega semena

na pr. **večne nemške detelje (lucerne), štajarske detelje, inkarnatke, turške in travniške detelje,** raznih vrst **velikanske pese,** ki je splošno znana kot najboljša krma; potem **travna semena** za suha, mokra, peščena ali ilovnata tla. Velika zaloga raznih semen **salate, kumar, peteršilja, zelene, sladkega graha, fižola** in drugih zelenjadnih vrst. (2)

Mnogobrojnega poseta prosi

PETER LASSNIK

v Ljubljani.

Pristno brnsko sukneno blago.

Jeden odrezek 3·10 *m* dolg zadostuje za jedno obleko za gospoda in velja le	gld. 3·10	iz dobre	pristne ovčje volne
	» 4·10	» »	
	» 4·80	» »	
	» 6·—	» najboljše	
	» 7·74	» fine	
	» 9·—	» finejše	
	» 10·50	» najfinejše	

1 odrezek za črno salonsko obleko gld. 10·—

Blago za vrhne suknje, loden, peruvien, dosking. Blago za državne in železniške uradnike, grebenčasto in ševejot blago, razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana (2)

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih.

Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi. ako se naravnost od nas naroči, kakor pri prekupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez krojaškega prebitka, kar zasebne naročnike zelo oškoduje.

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (7)

Najstareje, najpristneje, najreelneje in najceneje ljudsko domačo zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnomovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Kdo pije

Kathreiner-Kneippovo sladno kavo?

Meni diši najbolje!

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehájo na živcih ali v želódcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerih slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi.

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vender uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo pa okus vsakomu.

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od najveljavnejših strokovnjakov preskušenem načinu z okusom prave bobove kave prekisana. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus ptuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja: Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani naslikanega izvirnega zavoja z imenom *Kathreiner.*

Zavoji brez imena **„Kathreiner"** niso pristni.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.